

595 SAYILI KHK'NİN İPTALİ ÜZERİNE

4484 sayılı Kanunla değişik 27.08.1999 tarihli ve 4452 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 03.02.2000 tarihinde kararlaştırılan, 10.04.2000 tarihinde yürürlüğe giren "595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", Anayasa Mahkemesinin 24.05.2001 günlü 2001/90 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve 24.05.2001 günlü 2001/5 kararı ile de yürürlüğü durdurulmuştur.

Biz uyardık!

Biz yayımlanan "595 sayılı KHK, Anayasaya aykırıdır" demiştik, "Yasal çelişkileri var" demiştik, 12.04.2000 tarihinde yayınladığımız detaylı Oda görüşümüz sonucunda; "595 sayılı KHK'nin henüz yürürlüğe de girmediği gözetilerek yukarıda değinilen ve kapsamlı bir inceleme sonucunda saptanacak sakıncaların giderilmesi için yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır" demiştik.

Uyardık ama dinletemedik!

Ocak 2001'de de Oda Bülteninde yayınlanan deęerlendirmemizde:

"Yetki yasalarına dayanılarak KHK'ler ile ülkeyi yönetme anlayışı içinde bulunan hükümet, üyemizi ve Odamızı yakından ilgilendiren KHK'leri ve ilgili yönetmelikleri de bu dönem içinde yayımladı, yayımlamayı sürdürüyor. Odamız, Yapı Denetimi ile ilgili 595 sayılı, TMMOB yasası ile Mühendislik Mimarlık Yasası ile ilgili 601 sayılı KHK'ler ile ilgili, gerek KHK'ler çıkmadan önce, gerekse de çıkarıldıktan sonra örgüt içi yoğun tartışma süreçleri sonucunda görüşlerini kamuoyuna duyurdu. Her iki KHK'nin hazırlanma sürecinde iletilen Oda görüşleri hiçbir şekilde KHK'lerde yerini almadı. Bu ülkede çok önemli bir husus olan Yapı Denetimi, özelleştirme mantığı içinde hazırlanan 595 sayılı KHK ile sağlanamayacaktır. Olası 17 Ağustos ve 12 Kasımların yıkımları 595 çerçevesinde yapılacağı söylenen Yapı Denetimi ile engellenemeyecektir... Odamız adı geçen KHK'lerin ve ilgili yönetmeliklerinin yürürlükten kaldırılması için yasal girişimlerde bulunmuştur, bulunmaya devam edecektir. Görünen o ki, mesleğimize sahip çıkma noktasında Odamızı ve örgütlü üyelerimizi önümüzdeki süreçte zorlu ama keyifli bir mücadele beklemektedir. Odamız buna hazırdır" dedik.

27.10.2000, 21.11.2000, 12.12.2000, 18.12.2000, 26.04.2001 tarihli yazılarımızda da ilgili Bakanlığı KHK'nin uygulamalarına yönelik olarak uyardık, gene dinletemedik.

Aslında Ne Oldu?

Yapı Denetiminin, halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması, sağlıksız, plansız, kontrolsüz, kalitesiz yapılaşmanın önüne geçilmesi, ülke kaynaklarının ekonomik ve verimli kullanılması için "hayati" öneme sahip olduğu birileri tarafından ancak 17 Ağustos 1999 depremi sonrası "anlaşılabilmiştir". Onbinlerce insanımızın yitirildiği 20. yüzyılın en büyük yıkımlarından biri olarak işaret edilen bu deprem ve sonrasında 12 Kasım 1999'da yaşanmış olan depremlerde suçüstü yakalanmış olanlar sorumluluğu üzerinden atma çabasına girmiştir. Deprem sonrasında yapı denetimi masaya yatırılmış ve suçun ve ölümlerin bir an önce örtülmesi telaşıyla hızla Meclisten yetki alınmış ve konu üzerine yasalar, yönetmelikler süreci başlatılmıştır.

İnsanlığın ortaya çıkışıyla eş zamanlı ve yaşamsal bir ihtiyaç ve zorunluluk olan barınma, binlerce yılın deneyim, birikim ve sanatsal güzelliklerini içermektedir. İnsanlık belkide hiçbir konuda bu kadar bilgi ve deneyim sahibi değildir. Yapı teknolojisinde son yıllarda yaşanan gelişmeler de bu engin birikimi birkaç kat öteye taşımıştır. Hal böyle iken ve insanlığın geçmişinde sayısız acı deneyim varken "esaslı" Yapı Denetimi anlayışının miladı 1999 yılının 18 Ağustos'u seçilmiştir.

Yapılarda makina mühendislerinin çalışma alanı mekanik tesisattır. Makina Mühendisleri Odası, yapı sektöründe dünyadaki gelişmelere paralel olarak kendi içinde ayrıntılandırılan ve konulara bölünen Mekanik Tesisat alanını üyelerinin mesleki ve teknik açıdan gelişmeleri ve toplum gereksinimleri doğrultusunda yıllardır ön planda tutmuştur. Mekanik Tesisatta gelişen teknolojinin gerektirdiği bilgi birikimi, eğitim vb. düzenlemeler, uygulamanın yaşamsal önemi Oda tarafından sürekli gündemde tutulmuş, bu alanda çalışan makina mühendisi üyelerinin deneyimlerini aktarabileceği platformlar yaratılmıştır. Konu üzerine bilimsel çalışmalarda desteklenen tartışma ortamlarında lisans düzeyinde üniversite diplomasının yani mekanik tesisat üzerine asgari mühendislik bilgisinin, ülke ve toplum yararına yapılaşma için yeterli sayılamayacağı konu üzerine derinleşme ve gelişme sağlanmış ülke örnekleri de karşılaştırılarak tespit edilmiştir. Yapıların tasarım, uygulama ve denetim hizmetlerini yürütecek makina mühendislerinin edinmesi gereken esaslar başta Oda tarafından düzenlenmekte olan Tesisat Kongreleri ve Oda tarafından iki ayda bir yayımlanan Tesisat Mühendisliği dergisinde olmak üzere tartışılmış, mesleki denetimin şart olduğu tespit edilen alan disipline edilmeye çalışılmıştır. Makina Mühendisleri Odası, oluşturulan bu esaslar çerçevesinde makina mühendislerinin gelişen bilim ve teknolojiyi takip ederek, ülke ve toplum yararları doğrultusunda, mesleki etik kurallara saygılı olarak mekanik tesisat hizmetleri üretmesini sağlamak için eğitimler düzenlemeyi hedeflemiştir.

Mekanik Tesisat alanına yönelik bunca hassasiyet ve onbinlerce adam saatlik çaba, 17 Ağustos'un oluşturduğu rüzgarın yarattığı, 595 sayılı Yapı Denetim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile insan hayatı üzerinden para kazanmaya heba edilmeye çalışılmıştır. 10 Nisan tarihli kararname üzerine TMMOB tüm Odaları ile birlikte *"Rant paylaşımını rahatça sürdürme hayali kuranları uyarıyoruz! Ellerinizi halkın cebinden çekin! Yapı Denetimi Özelleştirilemez"* tepkisini koymuştur. Makina Mühendisleri Odası olarak kararname tüm yanlarıyla irdelenmiş ve anayasaya aykırılığı ve yasal çelişkileri tespit edilmiş, maddeleri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Sonuç olarak yukarıda da belirttiğimiz gibi 595 sayılı KHK'nin yeniden düzenlenmesi istenmiştir.

595 sayılı KHK'nin "merakla" beklenen uygulama yönetmeliği öngördüğümüz üzere ve türlü uyarılarımıza rağmen yapı denetimini içinden çıkılmaz bir karmaşaya sokmuştur. Sonrasında yamalı bohça misali türlü zamanlarda çıkarılan genelgeler de 595'in yapı denetimi anlayışını düzeltmeye yetmemiş ve kararnamenin esasını oluşturan yapı denetim kuruluşları ve yapı denetim komisyonlarını çalışamaz hale getirmiştir.

Sonuçta 595 sayılı KHK iptal edilmiştir. Ülke *"Ben yaptım, oldu"* anlayışları ile yönetilmektedir. Bu yanlıştır. 595'in iptali işte bu yanlış anlayışların açığa çıkmasıdır.

Şimdi gene uyarıyoruz!

Yapı Denetimi ile ilgili yasa çalışması varmış. Konunun taraflarından biri olan Odamıza bu konuda bilgi verilmelidir. Mesleğimizi ve üyelerimizi yakından ilgilendiren bu konu hakkında bizden habersiz yasaların çıkarılması yanlıştır. Bilgimiz dışı çıkarılacak yasanın sonu 595'in sonuna benzer. *"595 benzeri Yapı Denetimi Yasası"* olası 17 Ağustos ve 12 Kasım benzeri depremlerin sonuçlarını da, 17 Ağustos ve 12 Kasım benzetir.

Çıkarılması düşünülen Yapı Denetimi Yasası, konuyla ilgili tüm kesimlerin birikim ve görüşleri alınarak, ülke ve halkın yararına olacak şekilde düzenlenmelidir. Odamız bu konuda her türlü birikimini sunmaya hazırdır.

Ve bir dip not:

Odamızın on yıllık tartışma sürecini bilmeden, bu süreçlerde hiç yer almadan, Tesisat Mühendisliği Kongrelerimizi ve sonuç bildirimlerimizi yok sayarak, gerek "içerden" ve gerekse "dışarıdan", Odamızın *"595 sayılı KHK gereği uzmanlık belgesi"* vermesi gerektiğini ve sadece bu belgeyi verebileceğimizi söyleyenler,

tarafımızca bir türlü ikna edilemeyenler acaba şimdi ne düşünüyor? Bilinmelidir ki, "Uzmanlıklar" Kanun Hükmünde Kararnamelerle düzenlenemez. On yılı aşkın bir süredir Oda içinde ve dışında tartışan Odamız, tartışmalara katılan örgütlü üyesiyle, Oda Genel Kurul kararları ile, "birlikte üreten, birlikte karar alan ve birlikte yöneten" bir anlayışla bu Odayı yöneten Oda Yönetim Kurulu ile, tümüyle kendi iç dinamikleriyle oluşturduğu "Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği" ile, "Meslek İçi Eğitim Merkezi" ile çalışmalarını sürdürecektir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

30/05/2001